

LAURENȚIU ULICI. DOUĂ INTERVIURI

Gheorghe PÂRJA

Scriitor, revista „Nord Literar”, Baia Mare

Festivalul de Literatură „Europa – Kilometrul zero”

Festivalul Internațional de Poezie de la Sighetu Marmației, 6-8 octombrie 1995. La Colocviul tinerilor scriitori, criticul Laurențiu Ulici, președintele Uniunii Scriitorilor din România, a lansat o idee care ar fi putut propulsa, fără îndoială, România pe orbita europeană. Faptul că a fost ales Maramureșul are semnificații multiple. Ideea a fost discutată, în principiu, la Uniunea Scriitorilor, dar a fost lansată la Sighetu Marmației, după o consultare cu organizatorii Festivalului de Poezie de la Sighetu Marmației, cei care ar putea fi un sprijin esențial în desfășurarea unui festival european de literatură, avându-se în vedere experiența lor în acest sens, dovedită de-a lungul anilor (Echim Vancea, Gheorghe Mihai Bârlea, Gheorghe Pârja, Ion Ardeleanu-Pruncu).

Dialogul cu domnul Laurențiu Ulici nu se vrea decât unul lămuritor.

– Domnule Laurențiu Ulici, cum s-a conturat ideea unui festival european de literatură la Sighetu Marmației?

– La început a fost o experiență pe care am trăit-o chiar anul acesta la Struga. Festivalul de Poezie de la Struga, din Macedonia. Am constatat acolo că Festivalul de la Struga înseamnă pentru Macedonia mai mult decât toată industria, tot comerțul, toată agricultura, toată economia macedoneană. Și mi-am adus aminte, venind spre casă împreună cu colegul meu Eugen Uricariu, că undeva lângă Sighetu Marmației există o piatră kilometrică, o bornă care indică kilometrul zero al Europei, deci centrul geografic al Europei, aflat la o egală distanță de Urali și de Atlantic. Și mi-am zis: hai să facem o chestie de anvergură europeană, un festival de literatură, ca să ne deosebim totuși de Struga, care este numai de poezie, care să se cheme chiar așa EUROPA – KILOMETRUL ZERO. Și am în vedere trei motive: unu – să le băgăm în cap tuturor că noi suntem în Europa Centrală și nu în Asia; doi – să

arătam, să punem în evidență potențialul efectiv creator al acestei zone și trei – să încercăm să răspândim literatura română prin acest festival, să o facem cunoscută în lume. În același timp, să-i facem cunoscuți la noi pe cei mai importanți scriitori din Europa de azi în vederea efortului comun spre integrarea europeană. Am pus pe hârtie un plan amănunțit al acestui festival, am cerut sprijin forurilor de stat din România, am obținut promisiuni pentru acest sprijin și am lansat ideea la Sighetu Marmației, pentru că aici e locul unde se va desfășura. Acum urmează partea cea mai grea, pentru că este ușor să lansezi idei, trebuie însă să le pui în aplicare, să găsim repede banii și, mai ales, să formăm o echipă care să se ocupe de logistica acestui festival care va avea, evident, mult de lucru, pentru că nu e totuna să aduci douăzeci de poeți din România la Sighetu Marmației cu a aduce cincizeci de mari scriitori din Europa.

– *Dar nu numărul contează, ci, evident, valoarea invitațiilor.*

– Da, cincizeci de scriitori din Europa, la care se vor adăuga cel puțin cincizeci din România.

– *În preconizatul festival european de literatură, tradiționalul Festival de Poezie de la Sighetu Marmației ce soartă va avea, în contextul noii manifestări?*

– Festivalul de Poezie va continua să existe integrat acestui mare festival, care va dura o săptămână. Festivalul sighetean de poezie va avea, în economia noului festival, exact cât a avut și până acum, două zile. Deci el va continua să existe sub egida acestui mare festival. Va continua să acorde premiile consacrate, inclusiv Premiul „Nichita Stănescu” de la Desești, numai că acestea vor fi mai substanțiale, raportate fiind la premiul cel mare al festivalului de literatură, care va fi de 10 000 de dolari și care va fi acordat unei mari personalități literare din Europa (român sau străin). Juriul va decide cui îl va acorda.

– *Lumea literară românească este preocupată de Premiul Nobel. Vreți să intrați în concurență cu acesta?*

– Domnule, concurență la bani nu vom putea face, pentru că Premiul Nobel este de 1 000 000 de dolari. Dar de ce n-am intra într-o concurență de valoare cu acesta?

– *V-ați gândit la câteva nume care să fie prezente anul viitor, în luna iunie, în Maramureș, la Sighetu Marmației?*

– Am trimis, deja, un set de invitații. Până la 1 decembrie, va trebui să identificăm invitații pe care îi dorim și să le trimitem invitațiile. Vreau să

spun că, până la ora actuală, printre cei cu care am luat legătura, au fost invitați și au acceptat invitația se numără Sanquetti și Ecco (Italia), Valentin Rasputin (Rusia), Enzerberger și Günther Grass (Germania), Radicikov (Bulgaria), Ismail Kadare (Albania), Václav Havel (Cechia), Göncz Árpád, Estherhazi Peter (Ungaria)... Lista este lungă și foarte serioasă.

– *Ați luat legătura cu Prefectura județului Maramureș. Care este reacția autorităților județene?*

– Am discutat cu domnul prefect Liviu-Doru Bindea, care a fost, nu știu dacă și cât de încântat, dar oricum favorabil ideii noastre. Domnia sa ne-a propus inițial să legăm acest festival de sărbătorirea Centenarului Școlii Băimărene de Pictură. Evident, nu se poate face acest lucru, deoarece sărbătoarea Centenarului are loc o dată la o sută de ani, iar noi facem festivalul anual. Deci nu-l putem lega de absolut nimic și apoi i-am explicat că noi vrem să-l facem la Sighetu Marmației. E adevărat că Baia Mare oferă condiții de cazare mai bune. Asta este iar o problemă a festivalului, trebuie să asigurăm o cazare în condiții civilizate, de nivel european, pentru că, ce să facem, trebuie să intrăm și prin asta în Europa. Dar în zilele cât am stat la Sighetu Marmației, am identificat deja o sumă de posibilități de rezolvare a acestei probleme. Nu integral, deocamdată, dar, până în iunie anul viitor, vom găsi măcar pentru invitații din străinătate locuri de cazare de nivel european.

– *Așadar, domnule Laurențiu Ulici, de anul viitor vom avea la Sighetu Marmației un festival de literatură de nivel european. Banii de unde și de ce nivel vor fi?*

– Dragă Pârja, Uniunea Scriitorilor a fost cu ideea. Ideea este acum și a voastră, iar banii – un calcul estimativ duce până la 400 de milioane de lei – sperăm să-i obținem de la fondul de stat, de la sponsori (bănci, persoane juridice și particulare). Nu cred că este imposibil.

„Timpul interior contează!”

16 octombrie 1998. În holul Hotelului „Tisa” din Sighetu Marmației se adunau participanții la a XXV-a ediție a Festivalului Internațional de Poezie de la Sighetu Marmației pentru a pleca la Serile de Poezie „Nichita Stănescu” de la Desești. În așteptarea autobuzului, am deschis reportofonul pentru un dialog cu Laurențiu Ulici. Unul, așa, de așteptare. Lipsit de gravitate. Ad-hoc. De divertisment. Câtă vreme Laurențiu Ulici era în viață, l-am socotit convențional, lăsându-l pe banda magnetică. Acum primește alte dimensiuni, primește alte înțelesuri. Deși are un aer relaxant, nu-i lipsește ludi-

cul atât de drag lui Laurențiu. Inclusiv forma de adresare față de el făcea parte dintr-un joc drag nouă. Acum, Festivalul de la Sighetu Marmației și Serile de Poezie de la Desești sunt fără Laurențiu. Acest dialog mi-l amintește pe prietenul nostru întors spre noi, cu partea destinsă. Ludică. După moartea interlocutorului, acest dialog a devenit grav. Cum pe alocuri și este. Să ne amintim de marele prieten Laurențiu și sub această formă.

– *Cât este astăzi? A, 16 octombrie, anul de grație 1998. Mai fă-ne, Năsu, o fotografie, că altfel nu se poate.*

– Da, mai fă-ne, că anii trec ca apa.

– *Da, anii trec ca apa. Domnule Laurențiu Ulici, încep cu dumneavoastră mărturisirile despre sfertul de veac de poezie de la Sighetu Marmației, care s-a convertit și într-o sugestivă antologie tipărită de Fundația „Luceafărul”, cu o prefață semnată de Laurențiu Ulici. Chiar așa se numește, „Un sfert de veac de poezie la Sighetu Marmației”. Ce reprezintă acest timp?*

– Parcă a fost ieri. Atât pot să spun.

– *Și mai mult totuși.*

– Nu știu, domnule. Nu știu. Sunt depășit. Tulburat. Nu-mi vine să cred.

– *Ce nu vă vine să credeți?*

– Că după douăzeci și cinci de ani încă ați mai rezistat totuși pe baricade.

– *Cine, ce să reziste, domnule Ulici?*

– Nu Festivalul. El mergea de la sine. Fără să fie nimeni prezent la el și tot rezista. Ați rezistat voi, aici, pe baricade. Asta este.

– *Și dumneavoastră ați rezistat să veniți în fiecare an în Maramureș. La Sighetu Marmației, la Desești, la Rona de Jos, să vă întâlniți cu neamurile. Cu locurile care v-au născut.*

– Da, mă mir și de mine. De toată lumea asta.

– *Dar ne-ați luat și pe noi să ne mirăm...*

– Mai bine să ne mirăm împreună decât să ne mirăm singuri.

– *Deci, noi discutăm despre cei douăzeci și cinci de ani de Festival de Poezie la Sighetu Marmației.*

– Douăzeci și cinci de ani... Păi tu știi ce înseamnă douăzeci și cinci de ani?

– *Nu știu. Spuneți dumneavoastră...*

– O, douăzeci și cinci de ani înseamnă... înseamnă mult, Gheorghe Pârja. Știi și tu la fel de bine ca și mine, că i-am petrecut împreună. La Sighetu Marmației, la Desești, la Rona.

– *Vreau să vă aduc aminte de o ediție, când ne cântați dumneavoastră cu o voce extraordinară pe care o aveți atunci. Ce ne cântați?*

– Nici vocea aia n-o mai am.

– *Mă rog. Dar ce ne cântați mai știți? O melodie cu care ați venit de la București. Ne-ați impus-o ca un imn al acelei ediții.*

– Nu mai știu.

– *Rasputin, domnule Ulici. Rasputin. Ce formație cântă melodia?*

– ABBA. Nu ABBA. *Rasputin* o cântă formația numită... Zi-i. Cum se cheamă? Cum se cheamă formația aceea care cânta *Rasputin*? Cu negrul ăla... Da, știu, BONEY M.

– *Da, BONEY M. Greu v-ați adus aminte.*

– Mai pune-mi întrebări de astea cu cântece, că-mi place.

– *Vă place. Vi l-ați făcut idol pe Rasputin?*

– Da.

– *Oare de ce? (Râde). Să tac și să pricep singur? Sau să gândesc mai încolo?*

– Nu, domnule. A încercat să salveze Rusia și nu i-a ieșit.

– *Da, nu i-a ieșit. Pe noi cum ne-ați ales?*

– Cred că nu v-am ales eu. Cred că v-ați ales singuri. Oricum v-am acceptat.

– *Vă convine postura?*

– Da, da. Eu v-am acceptat. Pe tine. Pe Bârlea. Pe Echim... Pe toți. Pe cei de ieri și pe cei de astăzi. Îmi convine. (Râde cu sănătate. Zgomotos.) Alții mai buni ca voi, ca voi trei, nu erau.

– *Alții mai buni probabil că nu erau. Nu erau în momentul ăla.*

– Da, e vorba de momentul ăla...

– *Ați prins trenul și ați venit în Maramureș. De unde ați plecat, de altfel. Vedeți că acest interviu îl public...*

– Da, domnule. Dar îți dai seama ce înseamnă douăzeci și cinci de ani?

– *Chiar mi-ați pus o întrebare interesantă. Dar vă gândeați acum douăzeci și cinci de ani că veți fi senator?*

– Nici măcar al melcilor.

– *Și mai încolo ce s-ar mai putea spune despre noi?*

– Mai încolo? Mă întreb dacă la viitoarea aniversare vom fi în același grup.

– *Aceleași întrebări și aceleași răspunsuri...*

– Cincizeci de ani de poezie la Sighetu Marmației. Cum îți sună?

– *Cincizeci de ani?*

– Ce? E mult?

– *Parcă...*

– Douăzeci și cinci e mult?

– *Nu, e puțin...*

– Cincizeci e tot douăzeci și cinci. Numai că de două ori.

– *Nu se raportează la aceeași oameni. Alt timp...*

– Timpul interior contează. Eu mă simt ca acum douăzeci și cinci de ani. Regimul nu se mai simte la fel. (*Râde.*)

– *Hai să râdem. Așa, încheiem cu râsul?*

– Cu râsu'-plânsu' încheiem.

– *Îl evocăm pe Nichita?*

– Neapărat.

– *Deci la cincizeci de ani, domnule Ulici?*

– Deocamdată plecăm la Desești. Să-ți aducem aminte de unde ai plecat. Să văd dacă te mai recunosc oamenii prin sat. Asta contează până la urmă. Să fim noi, alături de tine, dacă ai tăi te-au uitat. Poate mama Doca te mai ține minte când erai băiet bun.

– *Și voi sunteți ai mei...*

– Dacă zici tu, suntem. Haideți să plecăm la Desești. Dar să nu uiți, Ghiță, timpul interior contează.

– *Și cum este, totuși, după douăzeci și cinci de ani?*

– Nu mai poți să ai impresii după a douăzeci și cincea ediție. Impresii poți să ai după prima, a doua, după a treia. Hai și după a zecea. După a douăzeci și cincea ediție nu mai rămâne decât o nesfârșită mirare...

Rezumat: Articolul conține două interviuri pe care autorul le-a luat lui Laurențiu Ulici: unul, în 1995, despre inaugurarea Festivalul de Literatură „Europa – Kilometrul zero”, în cadrul Festivalului Internațional de Poezie de la Sighetu Marmației; al doilea, în 1998, despre ediția a XXV-a a Festivalului Internațional de Poezie de la Sighetu Marmației.

Cuvinte-cheie: Laurențiu Ulici, festival de literatură, Festivalul Internațional de poezie de la Sighetu Marmației, Premiul Nobel.

Abstract: The article contains two interviews with Laurențiu Ulici: one, from 1995, about the inauguration of the “Europe – Kilometer o” Literature Festival, within the International Poetry Festival from Sighetu Marmăției; the second, from 1998, about the XXVth edition of the International Poetry Festival from Sighetu Marmăției.

Keywords: Laurențiu Ulici, literature festival, the International Poetry Festival from Sighetu Marmăției, the Nobel Prize.

